

ולצרותיהם בהתנפלות על העיתונאים הקרובים ביותר. פרשת רמזים ישראלי סימלה את התופעה.

אין הברל עקרוני בין הכאת עיתונאים המסקרים הפגנה, בלויית קריאת הועם "אש"פיסטים" ובין העמדתו לדין פלילי של אמנון קפליוק בעוון כניסה לארץ ארבע, על סמך חוק אנאכרוניסטי. קפליוק, עיתונאי מומחה לענייני ערב, הועבר בשביל העיתון הצרפתי להמונד. הוא בעל דרכון צרפתי, ובעזרתו נכנס לירדן כדי לסקר את ריוני המועצה הלאומית הפלסטינית. זה היה אירוע חשוב ביותר, וכל אורח ישראלי נאזר חייב היה לקבל עליו דיווח בלתי תלוי, כדי לעצב לעצמו את ריעותיו. העמדתו לדין של עיתונאי שפעל במיסגרת מילוי תפקידו היא שערוריה.

היה זה רק אות לבאות. כנכנס עברה בקריאה הראשונה הצעת חוק, והופכת את פגישתו של עיתונאי עם איש-אש"ף לפשע פלילי, שעונשו שלוש שנות מאסר. החוק היה מכוון במפורש נגד עיתונאים, מפני שכלול סעיף המתיר לעיתונאי להשתתף רק במסיבות עיתונאיות בינלאומיות שבו ישתתף איש-אש"ף, אך לא לראיין את האיש, כפי שאנשי העולם הזה וקפליוק ריאינו את יאסר ערפאת וראשי-אש"ף אחרים, ואיפשרו לציבור להתרשם מדיבריהם.

העיתונות עצמה לא היתה נקייה מאשמה. היא לא לחמה על זכותה לדווח, התייחסה לכל העניין כאריות, והתעוררה רק כאשר הגיעו מים עד נפש והוכרזו עיתונאים. תחת להילחם על חופש העיתונות ולטפח רמה גבוהה של אתיקה, התגבש בכמה פינות של העיתונות הישראלית של תש"מ סינגון חדש של "כאסח" ללא כל מטרה, אכזריות לשם שעשוע, דמגוגיה גיוענית לשם מכירת גיליונות, גסות רוח וגסות לשון באיטלקיה של "עיתונות חדשה", — הכל ללא מחויבות לאידיאל כלשהו, מדיני, חברתי או תרבותי.

אולם גם השנה עשו עיתונאים רבים עבודה נאמנה, ולא חסרו בכלי-התיקשורת סקופים. שניים מן הבולטים שבהם: גיליו המרעיש של יגאל סרנה, כתב הצהרון חדשות, על הנוסע הסמוי הכושי שהושלך לים על-ידי רביהחובל אבנר גלעד, והגילוי של העולם הזה על רופא-מטבח שגנב כליות שהיו מוכנות להשתלה בגופו של אדם. האיש רצה למנוע בעד עמית-ידיב מלכצע את הניתוח. גם סקופ אחר של העולם הזה הרעיש השנה את הארץ: גילוי עסקיה השחורים והאפורים של התנועה הקיבוצית בשוק ההון, שנחשפו בידי הכתב בני ציטרין. העיתונאי הוותיק יאיר קוטלר לא תרם רק סקופ משלו (על עיסקי הקואופרטיב דן) אלא פירסם השה ספר המתח ביקורת חריפה על המתרחש בעיתונאים עצמם, תוך חשיפת פרשות רבות של שחיתות וקישרי-השתקה.

על כל הצרות האלה האפילה בעיה קיומית של העיתונות הישראלית: מצב הכלכלה, שהביא להרס גמור של עניי-המודעות, שסיפק בעבר שני שלישים של הכנסות העיתונות. כמעט כל עיתוני ישראל פעלו השנה כסימנים, אכלו ורדו, או נזקקו לסיוע של קונצרנים כלכליים ובעלי-הון, שלא פעלו מתוך מניעים אידיאליסטיים של קיום חופש-העיתונות. שיעבור זה של העיתונות, מצד אחד, והסכנה המוחשית של סגירת כמה עיתונים, מצד שני, הטילו צל כבד על קיום העיתונות החופשית הישראלית. שנוסף על שאר הסכנות המאיימות על הדמוקרטיה הישראלית.

התחנה הצבאית, בלטה מחלקת ענייני-היום של קול-ישראל, שהמשיכה בעילות ובשקט לייצר ארבעה יומני-חדשות ועשרות מיבוקים בכל יום. הנכס מיספר 1 של המחלקה, והאיש שהוביל אותה להישגים מרשימים השנה, הוא שימיעון (סקופ) שיפר, הכתב המדיני.

על שיפר מספרים כי שר בממשלה, שמסיבות כלשהן לא השתתף בישיבה השבועית של הממשלה, אינו טורח לקרוא את הפרוטוקול, אלא נצמד למקלט הרדיו ומתערכך מהידיעות שמעביר שיפר למהדורות החדשות וליומנים. אצל שיפר מלאכת ההדלפות הפכה לאמנות של ממש, ומכלי לשכת בתוך האולם של ישיבות הממשלה, ידע לדווח לאמיניו תוך-דקות על המתרחש בו.

גם השנה הפגין שיפר בסקופים שלו והכתבי, כהרגלו, את הכותרות הראשיות בתיקשורת הישראלית. הוא שידע ופירסם ראשון את ההחלטה של ממשלת ארצות-הברית להקים בישראל משרדים של קול-אמריקה לשידור אל הגוש המזרחי. רבים משרי-הממשלה למרו על כך רק מהידיעה ביומן-הבוקר של קול-ישראל.

היה זה סקופ קטן, לעומת הסקופ של הדין ביולי 1985. שיפר ציטט במדויק מפיגיה בין שגרירי ישראל וברית-המועצות בפאריס. הדיווח זכה ככותרת-ענק בעיתונים ובשבועונים הכולים טים בעולם, ובהם ניו-יורק טיימס, טיים, ניוזוויק, אקונומיסט ועוד. טענו נגדו כי רדיפתו אחרי הסקופים הויקה לאינ-טרס המדינה במיקרה זה, אבל הוא בשלו: תפקידו של רפורטר אמיתי הוא לגלות עד כמה שיותר ולשרת את הכלל הקדוש של זכות הציבור לדעת.

שיפר הוא שפירסם לראשונה גם את דבר בואו של אוסמה אל-באו, שליח מיוחד של הנשיא חוסיני מובארכ לראש-הממשלה שימיעון פרס. כתבים, שהתאספו בעקבות הידיעה ליד ביתו פרס, לא האמינו, אך שיפר דבק בגירסתו, שהוכיחה את עצמה כנכונה.

שימיעון שיפר (38) יליד הונגריה, עלה לארץ ב-1957. הוא בוגר ישיבה רתית והחוג למדעי-המדינה באוניברסיטת בראייל. הוא עובד ככתב ברדיו מאז 1974, וככתב מדיני מזה שש שנים.

אשה

טביב: לילי של בועז

יתכן ששום אשה לא שבתה השנה את דמיון הציבור כמו רות דלירוב המנוחה — נהגת אוטובוס-הרמים, שהתנגש עם הרכבת וגרם לקטל המוני של ילדים. האשה היפהפיה, שעמדה על סף ההיפרדות מבעלה כאשר אירע האסון, לקחה את סודה אל הקבר. גם גליה אלבין, אשתו של המיליונר מיקי אלבין, איש-הבורסה, שבתה את הרמיון, היא עמדה ליד קבר בעלה, שלקח עימו את סודו: האם התאבד או ניסה להימלט מידי חוקרי-המישטרה? מה היה חלקה של אשתו ברךר חייו, שהביאה לסיום טראגי זה?

הרבה נשים עברו על הבימה של תש"מ. בורה המדינית עוררה סקרנות היועצת של יצחק רבין, ניבה לניר, בת קיבוץ השומר הצעיר, שהחלה את דרכה בשמאל הקיצוני, ושעמדה השנה לצידו של שר-הביטחון כאשר הלך ימינה-ימינה-ימינה. אשה מסוג אחר לגמרי היא כמירה לב, ה"פאם פאטאל" של ברוך אברחצירא, יורשו של הבאכאסאלי. הסקנדלים שלה ויחסיה המסובכים עם גברים שימשו מקור לא-אכזב לטורי-הרכילות. אחד הנושאים החוזרים של השנה היה גורלן של טרמפיסטיות, שנפלו קורבן לרצח ולהתעללות. הארץ כולה השתתפה בחיפוש שים אחרי הרם קרמי, החיילית-הקובוצניקית שנעלמה בדרך הביתה, ושגופתה התגלתה כעבור זמן. בסוף תש"מ עדיין לא פוענחה התעלומה: מי רצח אותה? מדוע? זה לא הפריע לטחנות השינאה והגיוענות לפעול במלוא המרץ, ולהטיל את האשמה על "הערבים". בסוף השנה אירע מיקרה דומה, כאשר חיילת ביקשה טרמפ כבא-רשבע, נאנסה על-ידי הנהג, שניסה גם להרגה ביריה כראשה. הצלתה של החיילת היתה בכחינת פלא. בסוף תש"מ לא התגלה עדיין הנהג הפושעני.

תש"מ לא היתה שנה טובה להתקרמות מצבה של האשה בחברה הישראלית. בסוף השנה התפרסם מחקר, שהוכיח כי האשה הישראלית מקופחת יותר, מבחינה כלכלית, מאשר הנשים בכל המדינות המערביות, שישראל אוהבת להשוות את עצמה אליהן. קיפוח זה, לעומת הגברים, הוא בכל שיעכבות הציבור ובכל דרגות ההכנסה.

הפמיניזם הישראלי לא התלקח ללהבה גדולה. נשארה רבוקה בו סטיגמה, שהרתיעה נשים מלהיחלץ למאבק למען עצמן. כאשר יצאה קבוצה גדולה של נשים לוועידה העולמית של הנשים בניירובי, הן הוכיחו שאין "פוליטיקה נשית" — הנשים היו ברובן העתק נאמן וקלוש של הגברים, חזרו על תעמולת הממשלה והמיפלגות ולא תרמו דבר אותנטי משלהן. ישראל היא עתה אחת המדינות המעטות בעולם המערבי שבהן אין אף אשה אחת בממשלה — הגדולה והמנופחת בתול-רות המדינה. גם כנכנס בטל חלקן בשישים.

לעומת הפוליטיקאיות המעטות, שלא נברלו במאומה מן הגברים, לטובת או לרעה, עוררה השנה סקרנות חלקה של האשה הבלתי-נראית: סוניה פרס, אשת אישה-השנה, שהדירה את רגליה מכל אירוע פוליטי, ושהסתתרה אף כשבה לנמלה-התעופה כדי לקבל את פני בעלה החוזר מחו"ל. רק פעם-פעמיים יצאה השנה מן הפרטיות כדי להשתתף באירוח אורחים פוליטיים מחו"ל — וגם אז בלטה לטובה בצניעותה.

אשת השנה היתה, בלי ספק, הצעירה שעשתה מעשה שכבש את לב המדינה כולה: לילי טביב, הצעירה היפה שנישאה לבועז טביב, נכה מילחמת-הלבנון, שנפגע בפניו ובכל חלקי גופו כאשר הטנק שלו עלה באש. כאשר עמדה ליד חתונה, שהוא אולי הפגוע החי החמור ביותר של המילחמה, וקיבלה את הטבעת מגרם ידו, וזתה בהערצה כללית. היא הוכיחה כי האהבה מנצחת מינגרס ידו, גופניותו, וכי הקשר הנפשי בין גבר ואשה יכול להתגבר גם על המכשולים הגופניים החמורים ביותר.

שידור

שיפר: מזכיר הממשלה

תש"מ לא היתה השנה של כלי-התיקשורת האלקטרוניים. ברשות-השידור דיברו יותר על רשימות פיטורים ועל המבוי הסתום במינוי מנהל קבוע לטלוויזיה. ובין אינטריגה להאפלת מסך, הלך לוחי-השידור והידרדר לשיעמום.

האנשים היצירתיים בטלוויזיה הישראלית היו עסוקים במילחמות הפנימיות ביניהם, ושום תוכנית מקורית לא הגיעה אל המירקע. מחלקת-החדשות הידרדרה מדי אל רחי, והדברים הגיעו לשיא ימים אחרים לפני תום השנה, כשהסכנאים החליטו להאפיל את המירקע בעיצומה של מהדורת מבט. כולם רבו עם כולם, והדברים הגיעו לאבסורד, כשבמשך תישעה חודשים תמימים לא הצליחו הפוליטיקאים, המתיימרים לרון בענייני רשות-השידור בצורה מיקצועית, להגיע להסכמה על בחירתו של מנהל קבוע לטלוויזיה.

בכל המערכת החשוכה הזאת, שבה היה צריך עסי-ישראל לצפות מדי יום, בלט רק אדם אחד, שהצליח, אולי בכוחות אל-אנושיים, להחזיק אי של יצירה של רמה אחידה גבוהה לאורך כל השנה.

חיים יבין, עורך מבט שני, שמר על המערכת שלו והביא מדי שבוע סרט חדש אל המירקע, כשהוא מראה זוויות חדשות של הדברים האקטואליים שקרו בארץ במשך השנה האחרונה. לעיתים קרובות התבשרו הצופים מעל רפי העיתונות כי התוכנית עומדת לרדת מחוסר-תקציב ומחוסר-תקנים, אך יבין נלחם על שלו והצליח להחזיק את התוכנית על המירקע.

בתקופות מסוימות של השנה היתה זו כמעט ההפקה המקורית היחידה של הטלוויזיה הישראלית הגדולה והמנופחת.

יבין, הנמצא בטלוויזיה מיום הקמתה, הוכיח כבר בעבר כי הוא איש-מיקצוע מעולה ועורך מיומן. הוא הביא למירקע את אחת הסדרות הפוליטיות החשובות של הטלוויזיה, הנבחרים, מידי אחרי בחירות 1981, סידרה שעלתה לו בקידומו המיקצועי.

בין הכתבות הבולטות במבט שני השנה היו הכתבה המצוינת של איתן אורן, כמלאת 20 שנה לתפיסתו ולתלייתו של אלי כהן, כתבות של ישראל סגל על חסידי הרבי מבוסלב והמישור המיחור שהכינה מערכת מבט שני במלאת שלוש שנים למיל-חמת-הלבנון.

לקראת סוף-השנה נלטה בטלוויזיה גם התוכנית כולבוטק, תוכנית שהיא פופולארית כבר שנים רבות, שהצליחה לחשוף כמה סקופים חשובים שקשורים לחיי היומיום של אורחי-המדינה. תוכניתו של רם עברון שמהר אף היא על רמתה. כשנה שבה איים הרמטכ"ל, משה לוי, לסגור את מחלקת-החדשות של גלי-צה"ל וגרם בינתיים לשיחוקה המוראלי של